

Zámecké listy

PROSINEC 2009

6. ročník, č. 12

pro potřeby klientů Domova pro seniory Pyšely, Náměstí 1, 251 67 Pyšely

Milí přátelé,

stojíme na prahu prosince, snad nejkrásnějšího měsíce v roce. Už J. Neruda kdysi řekl: „Kdybych všechny svátky zrušil, Vánoce bych ponechal.“ Ano, k prosinci, tomu tajemnému měsíci se váží Vánoce.

Předvánoční doba se nazývá advent, latinsky adventus = příchod. Adventní doba trvá 4 neděle před slavností narození Páně 25. 12. Datum 1. adventní neděle je pohyblivé. Je to proto, že poslední adventní neděle – čtvrtá – připadá vždy na neděli před 25. prosincem. A protože 25. prosince je každý rok v jiném dni týdne, tak i 1. adventní neděle má každý rok jiné datum. Letos připadá:

1. adventní neděle – železná – na 29. 11.
2. adventní neděle – bronzová – na 6. 12.
3. adventní neděle – stříbrná – na 13. 12.
4. adventní neděle – zlatá – na 20. 12.

Přestože advent byl obdobím intenzivního duchovního života s očekáváním narození Ježíše Krista, prostý lid se zcela neodříkal zábav. V adventním čase má svátek několik významných světců a s těmito dny je spojeno mnoho zvyků a pověr. (Sv. Barbora, sv. Mikuláš, sv. Lucie)

Dnešní advent většinou postrádá náboženský smysl. Je spjat především s tradicí Mikulášské nadílky, rozsvěcováním vánočních stromků na náměstích, vyzdobenými obchody, sháněním dárků, pečením cukroví, předvánočním úklidem. Přes všechn předvánoční shon je namístě určité zklidnění i zamyšlení. I my se sejdeme v předvánočním čase, abychom si popovídali a připomněli ten krásný příběh o

narozené Ježíše i o štědrovečerních zvycích našich předků.

Připomeňme si tradici zdobení vánočního stromečku. Zvyk k nám přišel z německých krajin a vánoční stromeček se poprvé rozsvítil v pražské vile v Libni.

Ředitel Stavovského divadla pozval v roce 1812 své přátele – zadlužené herce – a místo dárečků rozvěsil na stromek jejich zaplacené dlužné směnky. Pak se ujal zvyk zdobení stromků v zámožných rodinách, později se šířil o města k městu. V minulosti byla vánočním stromem jedle, v dnešní době je pro svoji vzácnost nahrazena odolnějším smrkem, borovicí a někdy umělým stromečkem.

A ještě nezapomeňme: 21. 12. nastane zimní slunovrat, začátek astronomické zimy. Dny se budou pomalíčku prodlužovat.

Moji milí, těším se na setkání s vámi při předvánočním posezení a přeji vám všem pokojné Vánoce, hlavně zdraví.

Vaše Dáša

Pranostiky na měsíc prosinec

- Když v prosinci mrzne a sněží, úrodný rok nato běží.
- Studený prosinec, brzké jaro
- Lepší Vánoce třeskuté, než tekuté
- Svatá Lucie noci upije, ale dne nepřidá.
- Jaké jsou od Lucie do Vánoc dni, takové budou v pořadí i jednotlivé měsíce příštího roku, neboť Lucie do Vánoc každý den a noc mají svou moc.
- Na sv. Lucii jasný den, urodí se konopí a len.
- Jaké je počasí na sv. Barborku, takové bývá až do Vánoc.
- Sv. Barborka vyhání dříví ze dvorka.
- Má-li sv. Barbora bílou zástěru, bude hodně trávy.
- Na Štědrý den večer hvězdičky, ponесou vajíčka slepičky.
- Zelené Vánoce – bílé Velikonoce (a naopak).
- Na Silvestra – li větry a ráno slunce svítí, nelze nám dobrého vína se nadíti.

GRATULUJEME OSLAVENCŮM

NAROZENINY V PROSINCI SLAVÍ

VĚRA KÜBELBECKOVÁ
FRANTIŠEK LOS
OTÍLIE BERKOVÁ
ANNA MÜLLEROVÁ

SVÁTEK V PROSINCI SLAVÍ

8. 12. KVĚTOSLAVA

KVĚTOSLAVA PARÝZKOVÁ
Květoslava Šnellerová

18. 12. MILOSLAV

MILOSLAV VAŠÁK

23. 12. VLASTA

VLASTA MATASOVÁ

28. 12. BOHUMILA

BOHUMILA KOŽELOUŽKOVÁ

Kultura v prosinci

Zábavné představení OU Kunice

1. prosince od 13.30 hodin na 2. patře

Mikulášská zábava

3. prosince jste srdečně zváni na tancovačku s Mikulášem, anděly a čerty

Beseda

9. prosince od 13.00 hodin

Kavárna

10. prosince od 13:00 hodin na 2. patře opět oslavíme svátky a narozeniny prosincových oslavenců, tak si k nám přijďte posedět.

Vystoupení Dětského domova Pyšely

15. prosince od 14.30 hodin – přijďte se bavit s dětmi

Vánoční vystoupení pana Kubce

17. prosince od 13.00 hodin

Tematické setkání „Vánoční nálada“

23. prosince od 13.00 hodin

budeme si povídat na téma advent, Štědrý večer a zvyky okolo Vánoc

Vánoční koledy

Narodil se Kristus Pán

***Narodil se Kristus Pán,
veselme se,
z růže kvítek vykvet nám,
radujme se!***

Z života čistého, z rodu královského, nám, nám, narodil se.

***Jenž prorokován jest,
veselme se,
ten na svět poslán jest,
radujme se!***

Z života čistého, z rodu královského, nám, nám, narodil se.

***Člověčenství naše,
veselme se,
ráčil vzíti na se,
radujme se!***

Z života čistého, z rodu královského, nám, nám, narodil se.

***Goliáš obloupen,
veselme se,
člověk jest vykoupen,
radujme se!***

Z života čistého, z rodu královského, nám, nám, narodil se.

Půjdem spolu do Betléma

Půjdem spolu do Betléma,

dujdaj, dujdaj, dujdaj, dá!

Ježíšku, panáčku! Já tě budu kolíbati,

Ježíšku, panáčku! Já tě budu kolíbat.

Začni Kubo na ty dudy:

du daj, du daj, du daj, dá!

Ježíšku, panáčku! Já tě budu kolíbati,

Ježíšku, panáčku! Já tě budu kolíbat.

A ty, Janku, na píšťalku:

dudli, dudli, dudli, dá!

Ježíšku, panáčku! Já tě budu kolíbati,

Ježíšku, panáčku! Já tě budu kolíbat.

A ty, Mikši, na housličky:

hudli, tydli, hudli, dá!

Ježíšku, panáčku! Já tě budu kolíbati,

Ježíšku, panáčku! Já tě budu kolíbat.

A ty, Vávro, na tu basu:

rum, rum, rum, rum, ruma dá!

Ježíšku, panáčku! Já tě budu kolíbati,

Ježíšku, panáčku! Já tě budu kolíbat.

Dej Bůh štěstí

**Dej Bůh štěstí tomu domu,
my zpíváme, víme komu:
Malému děťátku, Kristu Jezulátku,
dnes v Betlémě narozenému.**

**On rozdává štědrovničky,
jabka, hrušky i troničky,
za naše zpívání,
za koledování,
dej vám Pán Bůh své požehnání.**

Vítáme mezi námi novou klientku

paní **Annu Marešovou**

Přejeme Vám hodně zdraví a mnoho pěkných chvil strávených mezi námi.

Něco pro zasmátí

Pepíček se ptá na Štědrý den rodičů: „Určitě mi tohle všechno přinesl Ježíšek?“ Maminka na to: „Ano, a kdo jiný?“ Pepíček se zamračí: „ A co jste mi teda přinesli vy?“

Policajt kupuje pro pejska obojek, ale jaksi se nemůže rozhodnout, jaká velikost je zapotřebí. „Tak přijďte s pejsánkem“ radí prodavačka. „Co vás nemá, to má být pro něj překvapení na Vánoce!“

Básničky Marušky Sedláčkové

J

Jeminkote! Již je jitro jako Jezulátko.
Jinovatka jiskří, jinak jasno. Javory, jasany,
jedle jsou jakoby jantarové. Já, Jenda Jandák
jedenadvacetiletý jinoch jím jen jednoduchá jídla,
jako jsou jogurty, jablka, jádra, jaképak
jitrnice, jelita, játra, jehněčí. Jsou jedovaté!
Junáci: Jindra, jeho Jitka, Jirka, jeho Jana,
Jarda, jeho Jiřina jedou jižně: Jadran. Jitka,
Jana, Jiřina jitrí jednotu junáků. Ječí jako
Jezinky. Junáci jezdí jako janci. Já jásám, jedu
jediný. Jupí!

Vánoce

Vánoce (z něm. Weihnachten svaté noci) jsou v křesťanské tradici oslavou narození Ježíše Krista. Spolu s Velikonocemi a Letnicemi patří k nejvýznamnějším křesťanským svátkům. Slaví se od 25. prosince do první neděle po 6. lednu. Již ve 3. století někteří křesťanští teologové uvádějí 25. prosinec jako datum Kristova narození, oslava tohoto narození je dosvědčena poprvé v Římě kolem roku 336. Všeobecně se Vánoce v církvi slaví od 7. století.

V Česku je však za vrchol Vánoc považován Štědrý den, 24. prosinec, coby předvečer samotné slavnosti, do Vánoc je někdy zahrnována i doba adventní, která Vánocům předchází. K Vánocům se pojí nejrůznější tradice, k nimž se řadí vánoční stromek, jesličky (betlém), vánoční dárky, které nosí Ježíšek, či vánoční cukroví; některé z těchto tradic pocházejí již z předkřesťanských dob a souvisí s oslavou slunovratu, který na tyto dny též připadá. V současné době se však původní, náboženský význam Vánoc vytrácí a Vánoce se považují i za jeden z nejvýznamnějších občanských svátků.

Slovo Vánoce pochází ze staroněmeckého wāhnachten (dnes Weihnachten), složeného z wīha- (světít) a Nacht (noc). Jiné vysvětlení, které však nemá oporu v dokladech a vychází spíše z lidové tradice, je z výrazu dvě noce, který označoval období, kdy noc trvala jako dvě.

Křesťanské slavení Vánoc

Přípravu na samotné Vánoce představuje advent, období čtyř týdnů před Vánoci. První adventní neděle (připadající na neděli mezi 27. listopadem a 3. prosincem) označuje počátek křesťanského roku. Čtyři adventní neděle bývají někdy označovány postupně jako železná, bronzová, stříbrná a zlatá, ovšem tato označení nemají s křesťanskou tradicí nic společného, mají čistě komerční význam, spojený s předvánočními nákupy dárků.

Štědrý večer ještě nepatří do křesťanských Vánoc. Končí jím Advent a také postní období. Štědrovečerní večere má proto slavnostní ráz, ačkoli je ještě složena z postních jídel. Následující půlnoční mše je pak v podstatě pozůstatkem noční vigilie, která původně předcházela všem významným křesťanským svátkům.

Samotné vánoční svátky začínají dnem narození Páně 25. prosince, (Boží hod vánoční, v občanském kalendáři označený jako „1. svátek vánoční“). 26. prosince se slaví svátek sv. Štěpána prvomučedníka, občanský „2. svátek vánoční“.

6. ledna se slaví slavnost Zjevení Páně (též svátek Tří králů) – podle tradice se toho dne přišli poklonit právě narozenému Ježíšovi do Betléma mudrci od východu a přinesli mu dary. Tradice později udělala z mudrců krále a stanovila jejich počet na tři. Neděli následující po slavnosti Zjevení Páně se slaví Křest Páně, kdy vánoční období v rámci církevního roku končí.

Ne všichni křesťané však Vánoce slaví – například v 17. století byly v Anglii a některých amerických koloniích vánoce kvůli možnému pohanskému původu zakázány; podobně někteří křesťané Vánoce neslaví dnes ani u nás. Přímou z Bible totiž nelze slavení vánoc obhájit. Dle dochovaných citací z evangelií Ježíš Kristus své učedníky nikdy nevyzýval k jakékoli oslavě jeho narození.

Vánoce v Česku

Vánoce jsou považovány za nejdůležitější svátek i pro nekřesťany, kteří ho spojují se zakončením roku a s trávením času v rodinném kruhu. Vánoce jsou slaveny 24., 25. a 26. prosince, ale předchází jim v křesťanském pojetí čtyřtýdenní období zvané advent. Všechny tři dny jsou oficiálním státním svátkem.

S vánočním slavením je spojeno množství místních či národních zvyklostí. U nás je zřejmě nejrozšířenějším zvykem vztyčení vánočního stromu či stromku, který se zdobí vánočními ozdobami, a pod který se v rodinách kladou dárky. Vánoční stromek se však v našich zemích všeobecně ujal až po první světové válce. Rovněž bývá zvykem na Vánoce stavět jesličky neboli betlém: v Čechách se tento zvyk objevuje roku 1560 v kostele sv. Klimenta v Praze. Charakter Vánoc do značné míry ovlivňují také koledy, česká tradice koled je pak zvláště bohatá.

24. prosince bývá tradicí, že se schází celá rodina na slavnostní večeři. Samotná večeře se tradičně skládala z rybí polévky, bramborového salátu s kaprem a během její konzumace se dodržovaly jisté zvyklosti: mohlo se tak připravit o talíř více pro nečekanou návštěvu, případně položit pod talíř minci či šupinu. Od štědrovečerní tabule se obvykle směla vzdalovat pouze hospodyně. Po večeři bývá zvykem rozbalovat vánoční dárky, které dětem v českých zemích přináší Ježíšek. Štědrý den tradičně vrcholí půlnoční mší, na které se zpívají koledy a začíná samotná církevní oslava narození Krista.

Se štědrým večerem se pojí i řada lidových zvyků: lití olova, pouštění ořechových lodiček, házení střevícem či třesení bezem.

Vánoční cukroví

Vánoční cukroví a jeho pečení je jedna z obecně rozšířených vánočních tradic, která je ve velké části českých domácností dodržována. Většina z vánočních cukroví se připravuje ze směsi mouky, cukru, vajec, másla, kaka, čokolády a různých druhů ořechů a kandovaného ovoce. Mezi typické patří cukroví z lineckého těsta, které je možné navíc ochutit strouhaným kokosem nebo kakaem. Typická vůně je vanilka, koření skořice.

Betlémské světlo

Jednou z novodobých vánočních tradic je betlémské světlo, které rozvázejí skauti. Světlo se každoročně zapaluje v Betlémě, a posléze putuje napříč Evropou. Do Česka betlémské světlo putuje z Vídně, kde jej rakouští skauti předávají o neděli Gaudete delegacím z celé Evropy; pro české země jej přebírají brněnští skauti, kteří jej v sobotu rozvázejí před 4. nedělí adventní, takže je pak k dispozici v kostelech, na náměstích, vánočních trzích, knihovnách apod.

Oslava Vánoc ve světě

Vánoce se slaví na mnoha místech po celém světě a to i tam, kde křesťanství nemá silnou tradici či stoupence; slaví se zvláště v Evropě, Americe, Austrálii, Africe a částečně i Asii. Samotná oslava Vánoc se však značně liší s ohledem na historické tradice či víru obyvatel.